

ΤΑΞΗ: Α' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 15 Απριλίου 2026

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4. §20-21

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμινοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτητα γενεγήμεθα καὶ συστρατιῶνται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδοῦμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

2. Με ποιον τρόπο ο Κλεόκριτος προσπαθεῖ να συμφιλιώσει δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς;

Μονάδες 10

3. Ποια η δομή της διακήρυξης του Κλεόκριτου;

Μονάδες 10

4. [13] «Θυμηθῆτε, πολῖτες —κι ὅσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στο δεξιὸν ἐκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοὶ που ἐδῶ και τέσσερεις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο ἄκρο ἀριστερὸν τους πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάντα —αυτοὶ που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας ἐξόριζαν ἀπὸ τὴν πόλη, μας ἐδίωχναν ἀπὸ τὰ σπίτια μας κ' ἔκαναν προγραφές των ἀγαπημένων μας. Να ὅμως που τώρα τους ἔλαχε κάτι που αυτοὶ ποτέ δεν περίμεναν, ἐνῶ ἐμεῖς πάντα το εὐχόμεσταν— τους ἀντικρῦζουμε με τὰ ὄπλα στα χέρια! [14] Κάποτε μας ἐπῖαναν τὴν ὥρα που τρώγαμε, τὴν ὥρα που κοιμόμασταν, τὴν ὥρα που ἤμασταν στην Ἀγορά· ἄλλοι ἐξοριστήκαμε ὄχι μόνο ἀναίτια, ἀλλὰ δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αὐτὸ κ' οἱ θεοὶ παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας:

μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εύνοιά τους· [15] και να τώρα που μας έφεραν σε τοποθεσία όπου οι εχθροί έχουν ν' ανέβουν ανήφορο κ' έτσι δεν μπορούν ούτε δόρατα, ούτε ακόντια να ρίξουν πάνω από τα κεφάλια των μπροστινών τους, ενώ εμείς από ψηλά θα τους φτάνουμε και με δόρατα και μ' ακόντια και με πέτρες και θα χτυπήσουμε πολλούς. [16] Θα νόμιζε κανένας ότι με τις πρώτες σειρές τους τουλάχιστον θα χρειαστή να πολεμήσουμε σαν ίσοι προς ίσους· αν όμως εσείς ρίχνετε τα βέλη σας πυκνά-πυκνά, όπως πρέπει, κανένας σας δε θ' αστοχήση — γεμάτος καθώς είν' ο δρόμος από δαύτους. Αυτοί πάλι θα κρύβονται όλη την ώρα κάτω από τις ασπίδες τους για να προφυλαχτούν— έτσι θα μπορούμε να τους χτυπάμε όπου θέλουμε, σα νάναι τυφλοί, αλλά και να ορμάμε κατ'άνω τους και να τους γκρεμίζουμε. [17] Εμπρός λοιπόν, άνδρες, αγωνιστήτε με τέτοιο τρόπο, που ο καθένας σας να νιώση ότι σ' αυτόν χρωστάμε το πιο πολύ τη νίκη! Γιατί αυτή, αν θέλη ο θεός, θα μας δώση πίσω πατρίδα, σπίτια, ελευθερία, τιμές, παιδιά —σ' όσους έχουν— και γυναίκες. Τρισευτυχισμένοι θάναι στ' αλήθεια όσοι από μας, νικητές, ζήσουν για να δουν τη γλυκύτατη εκείνη μέρα! Ευτυχισμένος όμως κι όποιος σκοτωθή, γιατί σε κανένα — και πλούσιος νάναι— δε θα στηθή μνημείο λαμπρό σαν το δικό του! Όταν λοιπόν έρθη η στιγμή θ' αρχίσω εγώ να τραγουδάω τον παιάνα και μόλις επικαλεστούμε τον Ευνάλιο ασ ορμήσουμε όλοι με μια καρδιά, να ξεπληρώσουμε σ' αυτούς τους ανθρώπους τις προσβολές που μας έκαναν!»

[Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Στο παραπάνω μεταφρασμένο απόσπασμα παρουσιάζεται ο λόγος του Θρασύβουλου πριν από τη μάχη, λαμβάνοντας υπόψη σας το παραπάνω μεταφρασμένο κείμενο και το πρωτότυπο κείμενο που παρουσιάζει τον λόγο του Κλεόκριτου, να παρουσιάσετε την έννοια της πατρίδας και της κοινής ταυτότητας στα δύο κείμενα. Με ποιον τρόπο οι ομιλητές προσπαθούν να επηρεάσουν τους συμπολίτες τους;

Μονάδες 10

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριξη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **πατροκτόνος, γένος, ακοινώνητος, αναιδής, πειθώ.**

Μονάδες 10

6. α. Για τις παρακάτω λέξεις να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

- *ών*: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού
- *έποιήσαμεν*: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην άλλη φωνή
- *παύσασθε*: το α' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του παθητικού αορίστου
- *άμαρτάνοντες*: τον ίδιο τύπο στον αόριστο
- *πείθεσθε*: το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή

Μονάδες 5

- β. Για τις παρακάτω λέξεις να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

- *πολιται*: την ίδια πτώση του άλλου αριθμού
- *πάντων*: τον ίδιο τύπο στο θηλυκό γένος
- *πολλά*: τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
- *τοῖς άνοσιωτάτοις*: το επίρρημα του θετικού βαθμού από το οποίο προέρχεται το επίθετο
- *μησίν*: την κλητική του ενικού αριθμού

Μονάδες 5

7. α. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση για κάθε συντακτική λειτουργία:

I. Η συντακτική λειτουργία της λέξης *κῆρυξ* είναι:

- α. επεξήγηση στη λέξη Κλεόκριτος
- β. παράθεση στη λέξη Κλεόκριτος
- γ. υποκείμενο του ρήματος *ἔλεξεν*

II. Η μετοχή *κατασιωπησάμενος* συντακτικά λειτουργεί ως:

- α. αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *ἔλεξεν*, δηλαδή στο *Κλεόκριτος*
- β. χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *ἔλεξεν*, δηλαδή στο *Κλεόκριτος*
- γ. υποθετική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *ἔλεξεν*, δηλαδή στο *Κλεόκριτος*

III. Η λέξη *συγχορευταί* συντακτικά λειτουργεί ως:

- α. υποκείμενο στο ρήμα *γεγενήμεθα*
- β. κατηγορούμενο στο ρήμα *γεγενήμεθα*
- γ. κατηγορούμενο στο εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *γεγενήμεθα*, στο *ἡμεῖς*

IV. Η μετοχή *ἀμαρτάνοντες* συντακτικά είναι:

- α. χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *παύσασθε*, δηλαδή στο *ὑμεῖς*
- β. αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *παύσασθε*, δηλαδή στο *ὑμεῖς*
- γ. κατηγορηματική μετοχή λόγω του ρήματος *παύσασθε*, συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενό του, δηλαδή στο *ὑμεῖς*

V. Η λέξη *Ἀθηναίων* συντακτικά λειτουργεί ως:

- α. γενική διαιρετική στο *πλείους*
- β. γενική διαιρετική στο *ὀλίγου*
- γ. γενική συγκριτική στο *πλείους*

Μονάδες 5

β. Στο παρακάτω απόσπασμα «*καὶ συγχορευταί καὶ [...] ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.*» να εντοπίσετε τους εμπρόθετους προσδιορισμούς, επισημαίνοντας τη συντακτική λειτουργία του καθενός.

Μονάδες 5

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή	α. συντάχθηκε με το μέρος των Σπαρτιατών στη μάχη της Κορώνειας το 394 π.Χ. β. δεν κατάφερε να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες το 424 π.Χ. γ. συμμετείχε στη μάχη των Λεύκτρων το 371 π.Χ.
2. Το έργο του Ξενοφόντα Έλληνικά	α. έχει διδακτικό περιεχόμενο. β. έχει ιστορικό περιεχόμενο. γ. έχει φιλοσοφικό περιεχόμενο.
3. Ο Ξενοφώντας διέθετε	α. σαφήνεια και απόλυτη ακρίβεια στην έκφρασή του. β. διεισδυτικότητα και βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη. γ. τη ρητορική δεινότητα των σοφιστών.
4. Ο Ξενοφώντας μένοντας σταθερός στις ιδέες του	α. επιδοκιμάζει τα μειονεκτήματα και τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας. β. περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα. γ. δικαιολογεί την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της τυραννικής εξουσίας
5. Το έργο του Ξενοφόντα Έλληνικά	α. είναι το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 5ου αι. π.Χ. β. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ. γ. εξιστορεί τα γεγονότα της περιόδου 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10